

POSUDEK VEDOUcíHO

K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Jméno diplomantky:	Lenka Beránková
Téma práce:	Rekognice osob v trestním řízení (vybrané problémy)
Rozsah práce:	54 stran (od úvodu po závěr, včetně) – cca 68 normostran
Datum odevzdání práce:	7. 11. 2024
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Mgr. Marek Dvořák, Ph.D.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Dalibor Šelleng, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu, náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody

Diplomantka Lenka Beránková se ve své diplomové práci zaměřila na tradiční, avšak stále bezpochyby aktuální téma rekognice osob v trestním řízení. Rekognice je jednou z metod kriminalistické praktické činnosti a po velké novele trestního řádu také jedním ze zvláštních způsobů dokazování procesně upraveným v ustanovení § 104b tr. řádu. Významnou roli sehraává především v přípravném řízení, kdy je jí využíváno ať už ve stadiu vyšetřování, nebo v režimu neodkladného a neopakovatelného úkonu ještě ve fázi prověřování. Výsledky rekognic získané přitom mohou přinést důkazy významné z hlediska rozhodnutí soudu o vině, pročež je třeba znovupoznávacímu (rekogničnímu) úkonu věnovat v teorii i praxi zvýšenou pozornost. Citlivost rekognice na možná dílčí pochybení, která však mohou podstatným způsobem zkreslit dosažený výsledek, potvrzují i četné (zejména) zahraniční výzkumy.

Podstatné je dále připomenout, že rekognice v sobě spojuje nejen aspekty trestněprávní a kriminalistické, ale do značné míry také aspekty psychologické a ústavněprávní. Právě psychologické aspekty pak jsou odbornou právní a kriminalistickou literaturou nezdědkakdy opomíjeny, což je však výrazným

nedostatkem, neboť právě na psychologických procesech je znovupoznávání osob založeno. Lze kvitovat, že diplomantka Lenka Beránková v textu práce neopomíjí ani aspekty psychologické – ba naopak jim věnuje velkou pozornost a na podkladě zahraničních poznatků rozebírá i některé, které dosud nebyly v rámci české provenience příliš rozpracovány. Lze tedy shrnout, že diplomantkou zvolené téma je setrvale aktuální a na zpracování pro nutné propojení více oblastí poměrně náročné, ať už jde o teoretické znalosti, obstarání vstupních údajů a jejich následné přehledné a logické uspořádání.

Slovy diplomantky je cílem práce „*poskytnout pro praxi využitelné závěry týkající se rekognice osob*“ s tím, že pozornost především věnovala znovupoznávající osobě a doporučením orgánům činným v trestním řízení, jak s touto osobou pracovat pro co nejlepší „vytěžení“ důkazu, jehož je znovupoznávající osoba v případě očitého svědectví nositelem. Cíl práce je z pohledu vedoucího vhodně zvolen. Vzhledem k požadovanému rozsahu diplomové kvalifikační práce je dobře, že si diplomantka ke zpracování zvolila pouze vybrané problematiky, jak ostatně reflektuje i (pod)název samotné práce. Především byla pozornost zaměřena na některé psychologické aspekty, na otázku opakování rekognice (resp. tzv. rekognici dvojitou) a na problematiku principu *nemo tenetur*.

V textu je využito standardních metod zpracování, především se jedná o metodu deskriptivní navazující na analýzu obstaraných poznatků. Diplomantka používá obvyklé metody výkladu, práce obsahuje – i s ohledem na dlouhou řadu dohledaných zahraničních pramenů – četné prvky komparativní.

2. Formální a systematické členění práce; úprava práce; konkrétní připomínky k práci

Práce obsahuje nečíslovaný úvod, na který navazují čtyři obsahové a dále vnitřně členěné kapitoly. První kapitola obecně pojednává o rekognici z hlediska pojmosloví, členění rekognice, vymezení osob účastnících se rekognice a rozlišení jednotlivých fází rekognice. Nechybí ani odlišení rekogničního úkonu od některých úkonů v určitých aspektech podobných. Ve druhé kapitole, která z pohledu vedoucího je patrně jádrem práce, jsou rozebírány vybrané psychologické aspekty ovlivňující rekognici, a to se zaměřením na plynutí času a faktory mající význam pro vytváření chybných vzpomínek. Rozbor je poskytnut kupříkladu k otázce zpětného ovlivnění, vlivu stresu na zapamatování nebo vlivu alkoholu na zapamatování a schopnost rozpoznat osobu (nejčastěji ve snaze rozpoznat pachatele). Třetí obsahový celek se zaměřuje na dvojitou rekognici podle § 104b odst. 4 tr. řádu jako výjimku z neopakovatelnosti rekognice, kdy autorka velký důraz klade na hledisko časového odstupu, tj. na zodpovězení otázky, jaký minimální čas by měl uběhnout mezi rekognicí podle fotografií a rekognicí in natura. Obsažena je i judikatura k podmínce bezprostřednosti. Poslední čtvrtá kapitola řeší zákaz sebeobviňování a aspekty rekognice podle funkčně-dynamických znaků. V této části jsou přiléhavě rozebírány argumenty jak pro, tak

také proti povinnosti obviněného (či podezřelého) účastnit se rekogničního úkonu, a to na podkladě dostupné judikatury (především je akcentován v tomto směru klíčový nález sp. Zn. III. ÚS 528/06). Text uzavírá nečíslovaný závěr.

Členění práce je logické a přehledné, autorka postupuje od obecnějších informací k těm konkrétním a detailnějším, text má velmi dobrou návaznost. Jak už vedoucí výše zmínil, považuje za správné, že autorka nejprve zpracovala obecné vymezení, a poté se věnovala jen vybraným problémům rekogničního úkonu, a to i těm, které jsou blízce provázány s psychologíí. Díky tomuto přístupu text přináší nové a neotřelé poznatky, namísto aby pouze sáhodlouze rekapituloval to, co již v mnoha kvalifikačních (a jiných) pracích zaznělo.

V práci jsou obsaženy mnohé výzkumy, především pak výzkumy zahraniční. Ty jsou na některých místech vhodně prezentovány i za pomoci tabulek, což napomáhá přehlednosti a srozumitelnosti. To lze demonstrovat například na str. 16 a 17 práce, nebo na str. 39 práce. Současně je celý text protkán názory diplomantky, které jsou vhodně argumentačně podepřeny – ať už teorií, praxí nebo i relevantní judikaturou. U většiny názorů se vedoucí shoduje s diplomantkou (pro příklad odstavec druhý na str. 18), názory navíc bývají přehledně shrnuty v závěru jednotlivých částí – viz např. na str. 42 a str. 43 práce. Z hlediska dohledaných soudních rozhodnutí se nejedná pouze o judikaturu tuzemskou, nýbrž také o judikaturu Evropského soudu pro lidská práva.

Z hlediska věcného nebyly vedoucím v práci zaznamenány žádné podstatné věcné nedostatky. Je zřejmé, že diplomantka je schopna informace zasazovat do širšího kontextu. Prokázala také dobrou orientaci v pramenech, kdy dokázala vycházet právě z těch relevantních, a tyto vhodně komparovat a vyvozovat z nich logické závěry.

Vedoucí práce by rád vytkl před závorku především dvě části textu, které shledává velmi zdařilými a pro českou literaturu převážně nově zpracovanými. Jedná se o podkapitulu 2.4.2. hovořící o otázce ovlivnění poznávající osoby médií a sociálními sítěmi (vč. konsekvencí takového ovlivnění) a o rozbor judikatury k podmínce bezprostřednosti v podkapitole 3.2.1. Drobně delší zpracování by vedoucí práce uvítal u závěrečné kapitoly.

Jazyková i stylistická úroveň textu je na dobré úrovni. Diplomantka používá spisovného jazyka, její vyjadřování je přesné, zároveň však stručné a výstižné, díky čemuž má text i z pohledu čtenáře spád. Diplomová práce tak i přes dlouhou řadu nových informací netrpí přílišnou délkou. Jazykových a stylistických nedostatků je v textu úplné minimum – zmínit lze jen velmi ojedinělé překlipy (např. na str. 35 u citace: „s určitým časovým odstup.“), sporadické vyšínutí z větné vazby či občas až přílišné nadužívání spojky „která/ý/é“ (viz např. na str. 12 v úvodu, obdobně na str. 13, str. 21). S ohledem na celkovou kvalitu práce považuje vedoucí tyto nedostatky za marginální a pro hodnocení bezvýznamné. Místy se v textu vyskytují nedostatky formátování. Např. odsazení řádků v rámci obsahu (u delších názvů kapitol) nebo odsazení textu na str. 32 dole.

Pochvalu zaslouží množství obstaraných – českých i zahraničních – pramenů, z nichž diplomantka vycházela. Taktéž počet dohledaných soudních rozhodnutí je nadprůměrný. V práci je – i přes její relativní úspornost co do celkového rozsahu – obsaženo přes 210 poznámek pod čarou.

Diplomantka při zpracování prokázala odborné, analytické i tvůrčí schopnosti, její přístup ke zpracování byl samostatný, s vedoucím práce byl text konzultován zejména v závěru soupisu.

3. Kritéria hodnocení práce

<p>Splnění cíle práce:</p>	<p>Úvodem vytýčený cíl práce byl naplněn, práce obsahuje doporučení vztahující se k některým dílčím problematikám, které jsou v textu rozebírány.</p>
<p>Samostatnost při zpracování práce včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství:</p>	<p>Vedoucí práce neshledal známky plagiátorství, čemuž odpovídá i výsledek kontroly v SIS v systému Theses.cz (6 %) a v systému Turnitin (25 %). Vyšší procento podobnosti v systému Turnitin je dáno především vyšším množstvím obstaraných a citovaných pramenů.</p>
<p>Logická stavba práce:</p>	<p>Diplomová práce má zcela logickou a funkční strukturu, kapitoly na sebe vhodně navazují a předkládané informace jsou i díky vhodně zvolené stavbě práce srozumitelné.</p>
<p>Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací:</p>	<p>Práce se zdroji je korektní, počet pramenů je vysoký, a to i co do pramenů zahraničních. Zdroje jsou v textu řádně uváděny a citovány, citování je jednotné. Nedostatky z hlediska citační normy nebyly zaznamenány.</p>
<p>Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu):</p>	<p>Předložená diplomová práce rozebírá obsáhlé téma, z něhož si vybrala pro rozbor pouze dílčí aspekty. Takové zúžení je s ohledem na předpokládaný rozsah diplomové práce žádoucí. Díky omezení na vybrané problematiky byly tyto rozebrány do patřičné a odpovídající hloubky.</p>

Úprava práce (text, grafy, tabulky):	Práce obsahuje tabulky ve vztahu k některým zahraničním výzkumům. Úprava práce a jazyková korektura jsou na dobré úrovni.
Jazyková a stylistická úroveň:	Jazyková i stylistická úroveň autorky je vysoká, ocenit je třeba schopnost stručného a obsahově přesného prezentování poznatků a informací. Text je pro čtenáře dobře přístupný.

4. Doporučení/nedoporučení práce; otázky k zodpovězení při obhajobě

Celkové zhodnocení:

Předložená diplomová práce je kvalitním zpracováním zvolené problematiky ležící na rozhraní trestního práva, kriminalistiky, ale i dalších odvětví. Jak z hlediska obsahového, tak z hlediska formálně-stylistického je předložený text na vysoké úrovni a veškeré shora uváděné drobné výhrady lze považovat spíše za nepodstatné.

Předložená diplomová práce kolegyně Lenky Beránkové tak po obsahové i po formální stránce splňuje požadavky na ni kladené a je způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Práci doporučuji k ústní obhajobě.

Otázky k obhajobě:

Diplomantka v textu vhodně prezentuje vlastní názory, které podkládá příslušnými výzkumy a věcnými argumenty. Nevyhýbá se ani kritice některých současných postupů, okrajově zmiňuje i návrh nového trestního řádu.

Při ústní obhajobě by proto mohla prezentovat, jaké konkrétní legislativní změny rekogničního úkonu (např. cestou dílčí novelizace) by ona sama považovala za vhodné a přínosné pro trestněprávní a kriminalistickou praxi.

Navržený klasifikační stupeň v případě úspěšné obhajoby:

výborně (1)

V Praze, dne 29. 11. 2024

Marek Dvořák